

Oponentský posudek na disertační práci

Influence od Game Application Usage on Spatial Skills by Preschool Children

(Vliv herní aplikace na prostorové dovednosti u dění předškolního věku)

Autorka se ve své disertační práci zaměřila na výzkum vlivu herní aplikace v rámci ICT na rozvoj prostorových dovedností u dětí. Nutno pozitivně hodnotit již samotný výběr tématu, neboť ICT se postupně stává samozřejmou součástí života předškolního dítěte, a to se všemi klady a riziky. Aktuálnost zvolené problematiky spočívá jednak ve skutečnosti, že ICT má nesporný vliv nejen na rozvoj prostorových schopností a dovedností a jednak proto, že v této oblasti existuje dosud málo seriózních výzkumů. Užitečnost realizovaných šetření v této problematice spatřuji i v tom, že herní aktivity v rámci ICT mohou být významným přínosem pro rozvoj vrozených dispozic dítěte a současně prostředkem k minimalizaci případných rizik spojených např. s únikem dětí do světa virtuální komunikace.

Po formální stránce obsahuje práce 118 stran včetně úvodu a seznamu literatury a je správně logicky členěna na část teoretickou a výzkumnou a řadu kapitol a podkapitol, které jsou proporcionalně vyvážené a logicky na sebe navazují.

Po úvodu, v němž autorka uvádí motivaci volby tématu se zdůrazněním jeho společenské závažnosti, následuje teoretická část, v níž autorka jasně a věcně analyzuje základní pojmy a psychologické teorie, z nichž vychází definice a charakteristika prostorových schopností a dovedností. Součástí teoretické části je historický pohled na etiologii prostorových schopností a dovedností a na faktory, které jejich rozvoj podporují. Autorka zasadila prostorové schopnosti a dovednosti do širších souvislostí s ostatními poznávacími funkcemi, především s vnímáním a myšlením. V první podkapitole teoretické části se autorka zabývá prostorovou představivostí obecně, v dalším textu se zaměřuje na specifika prostorové představivosti u předškolních dětí. Pozitivně hodnotím, že autorka podává přehlednou vývojově psychologickou charakteristiku předškolního věku, který hraje v rozvoji prostorových dovedností klíčovou roli. Součástí teoretické části je i přehledová studie provedených výzkumů našich a zahraničních zaměřených na rozvoj úrovně řečového projevu dítěte, který má výrazný vliv na vnímání prostorových dimenzí. V dalších podkapitolách uvádí autorka přehled diagnostických technik, které zjišťují úroveň prostorových schopností a dovedností u dětí v předškolním věku. Autorka správně konstatuje, že existuje řada diagnostických metod zaměřených na úroveň kognitivních procesů u předškolních dětí, ale výzkumu prostorových dovedností je doposud věnována nedostatečná pozornost. Za velmi zdařilou považuji podkapitolu „Using technology in kindergartens“.

V metodologické části nejprve autorka popisuje předběžnou a pilotní studii provedenou s dětmi ve věku od 4 do 6,5 let. Poté následuje představení vlastního výzkumu

provedeného jako kvantitativní experimentální studie a diskuse získaných výsledků s jinými studii. V kapitole „Research Methodology“ popisuje autorka podrobně techniky výzkumu. Konkrétně se jedná o tři subtesty standardizovaného testu SON-R-2.5-7, které měří úroveň prostorové představivosti. Dále autorka podrobně popisuje herní aplikaci ADAM, kterou vytvořila pro realizaci svého vlastního šetření. Autorka podrobně popsala realizaci jednotlivých úkolů zjišťujících rozvoj prostorových dovedností se stoupající obtížností jednotlivých úkolů. Velmi oceňuji, že autorka si při tvorbě a realizaci této aplikace kladla za cíl zjištění zpětné vazby po splnění jednotlivých úkolů. Cílem aplikace je zaměření na vnitřní motivaci dítěte, která nezávisí na momentální odměně, ale na jeho vnitřním zaujetí. Autorka se snažila při přípravě této aplikace, aby byla pro děti dostatečně přitažlivá a atraktivní a byla zdrojem jejich vnitřní motivace. Výsledky šetření byly zpracovány, statisticky vyhodnoceny a shrnuty v závěru práce.

Hodnocení:

Zkoumání vlivu ICT na rozvoj prostorových dovedností u předškolních dětí považuji za značně náročné, a to jak z hlediska teoretických východisek, tak z hlediska metodologického. S potěšením konstatuji, že autorka toto náročné téma perfektně zvládla a svými závěry obohatila teorii problematiky rozvoje prostorových schopností a dovedností u předškolních dětí prostřednictvím herních aplikací v rámci ICT. Práce současně přinesla řadu cenných poznatků pro praxi učitelek MŠ.

V teoretické části prokázala autorka nejen dobrou orientaci v literatuře naší a zahraniční, ale i schopnost selekce nejdůležitějších pohledů na danou problematiku a dovednost analyzovat, srovnávat a hodnotit popisované kategorie. Teoretická část nemá pouze kompilační charakter, ale odráží psychologickou a pedagogickou erudici autorky.

V metodologické části autorka výstižně formuluje cíl práce a základní hypotézy, k jejichž vyhodnocení dospívá v závěru.

K posuzované práci mám jedinou připomínku: V teoretické části mohla autorka věnovat větší pozornost vztahu mezi dovednostmi, schopnostmi a vrozenými dispozicemi, které tvoří jejich potenciál.

Celkově hodnotím předkládanou disertační práci velmi pozitivně, především z důvodu originálního tvůrčího přístupu autorky ke zkoumané problematice. Disertační práce svědčí o nevšedním a dlouhodobém zájmu autorky o sledovanou problematiku a o seriózním přístupu k jejímu zpracování. Z těchto důvodů ji **doporučuji k obhajobě.**

Náměty k diskusi:

- 1) Rozved'te vztah mezi dovednostmi a schopnostmi.
- 2) Uved'te podrobně postup při přípravě herní techniky ADAM.

V Plzni dne 31. 1. 2019

doc. PhDr. Jana Miňhová, CSc.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra psychologie
Klatovská 51, 306 14 Plzeň 1
P.O.Box 314, tel. 377 636 371